

Az ellenforradalmi események a szegedi Tudományegyetemen

II.
Október 23-án este özszevont taggyűlésre hívták a Tudományegyetem párttagjait, hogy a tagság megvitassa a pártbizottságon előző nap hozott leváltási határozatot. Az özszevont taggyűlésen előző napi heveségük ellentété-ként Fodor lojalisan, Baróti passzívan viselkedett. A taggyűlésre ennek ellenére már rendkívül izgatott hangulatban került sor. Egyes megzavarodott emberek — Pénzes István tanársegéd, Ferenczi kutató — éles kirohanásokkal intézték a pártbizottság néhány munkatársa ellen. A taggyűlés tükrözte az egyetemi pártszervezetnek az utóbbi években végbement nagymértékű felhígulását, a kispolgári befolyás és ingadozás megerősödését.

Mielőtt még érdemi vita alakult volna ki a felmerült problémákról, hír érkezett a hallgatók egy részének tünnetéről. A tünnetes részben a budapesti hírek hatására, részben a MEFESZ ellenforradalmi szervezőinek felbujtására jött létre. Az özszevont taggyűlés ennek hallatára feloszlott. Néhány kommunista-csoport megkísérelt még valamit tenni, de sikertelenül.

Ezzel az egyetemi pártszervezet gyakorlatilag szét hullott. Azoknak a szűk körű megbeszéléseknek, amelyek a pártbizottság helyiségeiben néhány kommunista vett részt a következő napok folyamán, már nemigen lehetett hatása, mert az egyetem vezetését a Baróti-Fodor renegát csoport teljesen kisajátította.

Mindkét professzor

portréjával érdemes foglalkozni, mert szerepükben, karrierjükben úgy mutatkozik meg az MDP értelmiségi káderpolitikájának számos súlyos hibája, mint cseppben a tenger.

Baróti a felszabadulás előtt középiskolai tanár volt Csongrádon. Mint francia orientációjú tanár, egyben másban nyomasztónak érezte a Horthy-fasizmus közállapotait és polgári demokratikus nosztalgiái voltak. Franciaországi kapcsolataiban azonban nemcsak a magyarországi elmaradott viszonyok iránti bírálatra készítették, hanem beavatták a burzsoá politikai svíhakság számos fogásába is. Emellett karrierista természete, feltűnési viselkedése és állandó dörögölődése az úgynevezett magasabb körökhöz, megvetették az ágyát mind tündöklésének, mind pedig későbbi bukásának.

Pályája 1945-től — egy-két buktatót leszámítva — ragyogóan emelkedett, különösen ha számításhoz vették, hogy az erények serpenyőjébe igen kevés súlyt tudott helyezni.

Elsősorban baráti kapcsolatairól kell beszélni. Fodor főosztályvezető lett és e funkciójában, mint kiscsapatpárti korifeus, számos esetben keresztelte a kommunista politikát. A pártvezetés végülis ráunt ezekre a machinációkra és 1948-ban leváltotta. Gondos baráti kezek biztosították, hogy se nagyot, se keményre ne essen. Bár tudományos munkája mind mennyiségre, mind pedig minőségre sem akkor, sem később nem volt számottevő, a szegedi egyetem tanári katedrára és az Irodalomtörténeti Intézet élére került. Itt kezdetben meghúzta magát, korábbi viselt dolgai miatt lojalisan mutatkozott, »a fejlődőképes pártönkivűli« álarcát öltötte magára. A kommunista frazeológiát rendkívül könnyedén, »franciás eleganciával« alkalmazta, hűségnyilatkozatokat tett, egyszerűen mindent elkövetett, hogy a pártvezetés bizalmát valami módon megnyerje. Tudományos munkával ezután sem erőltette meg magát. Csúcsa he-

venyészve készült, előfordult, hogy a hírhedten reakciós és szellemtelen Pintér-féle kézikönyvből tartott felolvasást tanítványainak. Arra azonban már ekkor is nagyon vigyázott, hogy asszisztenciáját főleg olyan emberekből válogassa ki, akik között úgy uralkodhat, mint vakok között a félszemű király. Ezeknek a munkatársaknak többségét a legteljesebb személyi függésben tartotta. A sokszor kedélyes, bohém »bánszómódja« mögött igen céltudatosan az a törekvés húzódott meg, hogy sem politikai, sem szakmai természetű ellenvélemény ne hangzhat el környezetében.

A vetés — az MDP politikájának általános hibáiból következően is —, csakhamar gazdag termést hozott. Baróti a helyi pártszervek előzetes tiltakozása ellenére 1952-ben dékán, 1955-ben a Tudományegyetem rektora lett. Tisztségei mellé — szakmai körökön túl is visszatartást keltve — megkapta a kandidátusi fokozatot is.

Baróti ezután már merészebb játéka kezdett. Egyrésztől gondosan ügyelt továbbra is arra, hogy nyilatkozatai a pártbizottság jegyében hangozzanak el, de legalább olyan gondosan ügyelt arra is, hogy minél szorosabb személyi kapcsolatok építsen ki az egyetem »tekintélyes« jobboldali körével. Valahogyan olyan szerepet szánt magának, amire a »nem ellenállva ellenállni« kifejezés illene leginkább. A jobboldali közvélemény előtt azt a szerepet kívánta játszani, mint aki a proletárdiktatúra kemény és a kispolgári lélek előtt mindig idegen működését (túl az elmúlt években valóban elkövetett szektás hibákon) ügyes politikai cselekkel, bizonyult személyi kombinációkkal, sokoldalú leplezéssel a Tudományegyetem vonatkozásaiban kivédi. Ennek jegyében 1953-tól szavai és tettei egyre felismerhetőbben váltak szét. Sokat beszélt a munkás-paraszt hallgatókról, ezek támogatásáról. Nyilvánosan csak egy ízben paráznál fel leplezett gyűlölete a munkás és paraszti hallgatókkal szemben, mikor egy gyűlésen kijelentette, hogy ha belép hallgatói közé a tanterembe, olyan büdösség csapja meg az orrát, hogy nehezen tudja elviselni. (!?) Egyébként csöpgött a lojalitástól, s ekkorban aspiránsként vette magamellé Péter Lászlót, aki csendőrszámrazék és bomlasztó, ellenforradalmi tevékenységéért jelenleg közbiztonsági őrizetben van, valamint Osváth Bélát, a polgármesterfiút (a TTIT meggyei titkárt), aki ugyancsak nem valami fényes bizonyítvánnyal került ki az ellenforradalmi eseményekből. Baróti saját osztályidegen feleségét sem átalotta intéztebe bevinni —, a táncörténet művelésére. Mondanunk sem kell, hogy e kétségtele-nül fontos studiumnak a szegedi Tudományegyetemen csak annyi jelentősége volt, hogy Barótiné a férje védőszárnyai alatt húzhatta vezetését. Mindezt a pártszervezet megkerülésével vitte véghez, annak ellenére, hogy látszólagos alapon párttag, majd 1955–56-ban már az egyetemi, sőt a városi pártbizottságnak is tagja lett.

Kissé részletesebben foglalkoztunk itt Baróti Dezső arcképével, de ez szükséges, hogy a szegedi ellenforradalomban vitt vezető szerepét megértjük és helyesen tudjuk megítélni.

Fodor Gábor kétszeres Kossuth-díjas akadémikus, élmunkás, a felsőoktatás kiváló dolgozója, a Szerves Kémiai Intézet igazgatója, egyetemi tanár, az MDP egyetemi pártbizottsága volt tagjának pályafutása még magasabbra ívelt a felszabadulás óta. Mindjárt szögezzük le, hogy Fodor Gábor tudományos iszkájában sokkal több

alkotómunka és értékes eredmény van, mint Barótiéban, még ha le is számítjuk az izléstelen önreklámozást, ki-méletlen törtetést, amellyel megnyújtotta kardját, ha az a kitűzött célhoz képest rövidnek bizonyult.

Ha Fodor Gábor csupán becsületes pártönkivűli lett volna, pusztán tudományos munkájával megbecsült helyet biztosíthatott volna magának mind a tudományos, mind pedig a közéletben. Ő azonban mindig többre és többre vágyott, és ezért harcos pártagnak mutatta magát. Ellenvéleménye a felső pártvezetéssel szemben soha nem volt, sőt karrierjének érdekében színlelt baráti viszonyt igyekezett fenntartani minden funkcionáriussal, akiket — mint az ellenforradalom alatt kiderült — szíve mélyen mindig gyűlölt és lenézett.

1945-ben, mikor jobboldali múltját megbocsátották és adjunktusként a szegedi egyetemre került, maga sem remélhette azt a bőkezűséget és jóindulatot, amellyel a tudományt olyan fontos polcra helyező népi demokratikus rendszerünk őt mindvégig körülvette.

Politikai pályafutása enyhén szólva rendkívül zűrzugos. 1944 előtt Imrédy szimpatizáns, 45 után rövid ideig szabadkőműves, utóbb a Szociáldemokrata Pártba lép be. Az egyesülés után az MDP-ben keres politikai és világnézeti talajt magának, 1956 októberétől szélsőségesen nacionalista, párt- és szovjetellenes, s az üdvösséget a nyugati imperializmustól várja. Ha az ember meggondolja, múltjának és jólismert tulajdonságainak egybevetésével, évekként ezelőtti ki lehetett volna számítani, hogy súlyosabb politikai megrázkódtatás esetén majdnem bizonyosan az el-lenséghez pártol át. Fodor Gábor átpártolt, de nemcsak hogy átpártolt, hanem hogy »mentse« korábbi pártbeli szerepét és mindenfajta új helyzetben biztosítsa a maga vezető helyét, átpártolását súlyos cselekményekkel tetézte.

Baróti és Fodor bűne nemcsak abban rejlik, hogy ők maguk árulókként szervezték és irányították (másokkal együtt) Szegeden és az egyetemen az ellenforradalmi akciókat, hanem abban is, hogy a párttól kölcsönvett tekintélyüket igen sok, alapjában véve becsületes egyetemi tanár, oktató és hallgató meg-tévesztésére és megzavarására használták fel.

(Folytatása következik).

A Pedagógiai Főiskola gyakorló iskolájának kiállítása ez évben is nagy sikert aratott

A Pedagógiai Főiskola gyakorló iskolája ebben az évben is megrendezte hagyományos év végi kiállítását. A hosszú folyosón elhelyezett rajzok a felsőtagozatú tanulók munkái. Több tehetségre valló rajzot, festményt találhatunk a kiállított dolgozatok között.

Az egyik nagyteremben a felsőtagozatos szakkörök kiállítási anyaga sorakozik. A történelmi szakkör képei, rajzai kerültek a falakra, s a kémiai órák táblái vázlatait megörökítő fali képek, melyek a kémiai tanítás magas színvonalát tanúsítják. A teremben felsorakozott asztalokon a fa- és fémgyártási munkák szakkör ügyes és praktikus készítményei, a könyvkötő szakkör munkái, a hetedik és nyolcadik osztályos tanulók fizikai eszközei láthatók. Közel 200 darab

Jöjjön el újra A TETTEK IDEJE IS...

A Falemezgyárban tanácskoztak a termelés parancsnokai

»A műszaki vezetők a termelés parancsnokai«. Nem tudom hol és mikor olvastam e megállapítást először, de valahányszor egy műszaki vezetővel beszéltem, mindig ez jutott eszembe. Úgy is néztem rá, mint egy parancsnokra. Lehet, hogy azért, mert nem szerettem soha a »parancsnoki« szót, de azt hiszem inkább tudását, vezetőkézségét tiszteltem benne. Sok műszaki vezetővel beszéltem már külön-külön, de úgy együtt többel egyszerre még nem tanácskoztam. Hétfőn azonban részt vettem a Lemezzgyárban az üzem »parancsnoki« megbeszélésén.

Véletlenül toppantam be, már javában tanácskoztak:

Mit tegyenek

a tervelmaradás, a hibák megszüntetéséért, a termelés fokozásért. A vállalatvezető, majd a főmérnök tolmácsolták egymásután a felsőbb szervek véleményét a gyár munkájáról.

— Hibajelentés nem érkezett munkánkra — mondja Ambrik elvtárs, a főmérnök —, ezzel nyugtattuk magunkat. S most fejünkre olvasták, hogy bizony kifogásolható a bútorlapok minősége.

— Mindjárt mondatokba is öntötte véleményét: — Nem fogadhatjuk el egyetlen művezetőtől sem üzemrészei tervének túlteljesítését, a minőségi munka romlása mellett. Ezért nem dicséretet, hanem felelősségrevonást kell kapnia.

Feladatok, köteleességek

felsorolása következett, majd a dolgozókkal való figyelme-sebb bánásmódról esett több szó. Egyes művezetők ugyan is — mint mondják — néha gorombák a munkásokhoz.

— Mit csináljunk, ha akadnak fegyelmezetlenek, akiknek nem ér a szép szó — mentegetőznek többen is. Igen, a munkafegyelmével még itt is van baj. A gyárba ugyan időben érkeznek, de sokszor késve fognak munkához. Hosszabb reggeli időt tartanak némelyek, mások viszont az esti műszakban félórával hamarabb mennek fürödni. Olyan is akad közülük, aki kijár a sarki csárdába, üvegbe hozza be a bort, s másfél óra múlva dülöngve csetlik-botlik a gépek között.

Ilyen volt korábban is a helyzet a Lemezzgyárban?

Sikeres évzáró növendékhangverseny az Állami Liszt Ferenc Zeneiskolában

Sikeres növendékhangversennyel egybekötve tartotta meg évzáró ünnepségét a Szegedi Állami Zeneiskola, a Szakiskola zsűfőlési tagjai hangversenytartásában.

Az ünnepély első részében Zucker Hilda igazgató ismertette az iskola évi munkáját, az eredményeit. Az összefoglaló beszéd után a Szülői Munkaközösség ajándékainak a kiosztása következett. Egy-egy értékes könyvet, zeneművet kaptak azok a növendékek, akik kimagasló eredményre értek el.

Az ünnepély második részében a zeneiskolai növendékek színvonalas hangversenyyel ajándékozták meg a figyel-mesen várakozó közönségüket.

A zeneiskola növendékeiből alakított Központi Üttörő Kórus mutatkozott be három kórusművel. Első számként egy Brahms-művet hallottunk, amelynek szóló-részét Kálló Antal, az iskola VI. osztályos növendéke énekelte. Kodály úde hangulatos Urgeöntése után új művet mutatott be a kórus, a vezénylő tanár Zápor-ének című gyermekhang-ra írt szerzeményét, amelyet Mocsai Pálné tanár kísért zongorán. A közönség hosszas tapsal jutalmazta a kórus és a tanárok együttes munkáját.

Az énekkart Vadady Béla tanár vezette. A kollektív műsorszám után hangszeres magánszámok következtek, magyar, orosz, szovjet és nyugati mesterek műveiből. A növendékek figyelemre-méltó muzikalitással és valóban lámpalázményszerűen közelítették a különböző stílusú műveket, s a halás közönség lelkes tapsal köszönt meg minden egyes produkciót. Kiemelkedő teljesítményt nyújtott a kis Höss Irénke és Kovács Zsuzsanna, majd Královsky Ágnes, Tóth István, Muráti Katalin, Papp Katalin és Radványi Katalin muzikálitása hívta magára a közönség figyelmét.

Uj színeket adott a hangversenynek az énekkart-szak széphangú növendékeinek, Kasza Katalinnak és Takó Erikának két énekszáma Papp Sándorné tanár zongorakíséretével.

A hangverseny végét a növendékzenekar két száma gazdagította. Elsőnek Vivaldi a-moll hegedűversenyét játszották a szerző eredeti vonós-zenekari hangszerelésében. A hegedűszólót Szerda-helyi Ágnes VII. osztályos növendék játszotta mély át-éléssel. Második, s egyben befejező számként Gárdonyi Zoltán Népdal-szvitjét adták elő. Itt már a gyermek-kórus is bekapcsolódott a közös muzikálás örömeibe. Az énekkar és zenekar harmonikus összmunkája általános tetszést vívott ki. A hallgató-ság kíváncsiságára az utolsó tételt meg kellett ismételniük. Mind a közönség, mind a növendékek meleg ünneplésben részesítették a vezénylő Pé-renyi Pál tanárt, aki az idei pedagógusnap alkalmával eredményekben gazdag pedagógiai működésének elismeréseképpen a »Kiváló tanár« kitüntetésben részesült. Külön köszönetet érdemel-nek a Zeneművészeti Szakiskola vendégzsereplő növendékei, akik a zenekarban való közreműködésükkel hozzá-szolgáltatták a zeneiskolát a Gárdonyi-mű méltó előadásához.

A kiadós és magas zenei igényű műsor bizonyossá-ga annak a kollektív pedagógiai és szervező munkának, amely az Állami Zeneiskolában az egész év folyamán sikeresen megvalósult.

Nem. Ez is az ellenforradalom utórezgése még. De hogy nem tudtak eredménnyel fel-lépni ellene, ehhez a műve-zetők között kialakult

kétféle vélemény

is hozzájárult. Ezt úgy fogal-mazzák meg, hogy a műveze-tők közül néhányan az ellenforradalmi szájhősök által fejükre »szórt« rágalmak ha-tása alatt állnak. Néhányat akkor megfenyegettek, haj-csároknak tituláltak, mert szólni mertek, ha hibát, fe-gyelmeztetlenséget tapasztal-tak. Sajnos most némely mű-vezetőket úgy igyekeznek jó kapcsolatot teremteni a mun-kásokkal, hogy »jóemberek« akarnak lenni, elnéznek min-dent, szemet hunynak a fe-gyelmesértés felett. Van-e szüksége az ilyen jóságra a lemezgyári munkásoknak? Lehet, hogy ez a lógósoknak tetszik, de a becsületes mun-kásoknak nem. Lesz-e az ilyen »jóságból« több és jobb bútorlemez? Nem. Olcsóbb lesz-e a termelés, megszűn-nek-e a pazarlások, ha a mű-vezetők elnézik, hogy a ra-gasztóanyag fél hordó szá-m-ra kinn áll a szabadban, pá-rolog, vagy a ragasztófilm ládába gyűrve pusztul. Nem. Az sem csoda, ha az enyve-zőknél nem használják újab-ban az ecsetet, ha a gép nem keni a lemezre a ragasztó-anyagot. Ott hever az öltö-zőszekrényben az ecset, s a művezetők egy része mégis csodálkozik azon, hogy a le-mezek egy része nem töké-letes.

Nem, a fegyelmezetlensé-get elnéző »jóság« nem használ a dolgozóknak, mert megkárosítja az üzemet, az államot, s ezáltal a munká-sokat!

Sarkukra kell állniok

a művezetőknek, s ebben segítenie kell a párt és a szak-szervezet helyi szerveinek. Helyes és feltétlenül szüksé-ges, hogy a műszaki vezetők míg megkövetelik a munká-soktól a fegyelmet, a köte-leltségteljesítést, ugyanakkor szeretettel és gondoskodással intézik a dolgozók ügyeit, ör-ködnék azon, hogy a mun-kások jogain semmi csorba ne essék, s megkapják mind-azt, amire munkájukhoz szükségük van. Igen helyes, hogy a műszaki értekezleten szót emeltek a szellőztető-berendezés hiányossága mi-att, mert szinte kibirhatatlan a hőség némelyik munka-csarnokban. Van ugyan szel-lőztetőberendezés, amely 120 ezer forintot beruházásból készült, s most kísérletezik ki, de már eleve látható, hogy nem válik be.

Nem lehet a munkafegy-elem lazításával vagy annak eltűrésével küzdeni a nép jólétéért. Nem lehet az álla-mi javak pazarlásával sem. Aki népszerűségét mégis ilyen utakon keresi, nem ismeri jól és nem becsüli elég-gé a lemezgyári dolgozókat sem. Látniok kell a lemez-gyári művezetőknek, hogy a jószándék nem elég... Szenvedélyes kötelességteljesítés-re van szükség a munka és az emberek, mindannyiunk gondjai iránt. Figyelem, tü-relem és nagyfokú fegyelm kell. Szép szavak, fogadal-mak hangzottak el a lemez-gyári »parancsnoki« tanács-kozáson, csak most már jö-jön el újra a tettek ideje is...

(n-p)

NAPPALI FÉNY — ÉJSZAKA

Csehszlovákiában az Ostra-va melletti Poruba városka-ban különös világítóberende-zés segítségével az éjszakát napalá várasolják: az utca-kat olyan neon-lámpák vilá-gítják meg, amelyek feleany-nyi villamosáramot fogyasztanak, mint a közönséges vil-lanylámpák.